

Raport
zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 15-16 marca 2010 r.
na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi
Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
dotyczącej oceny jakości kształcenia na kierunku „biologia”
na poziomie studiów pierwszego stopnia i drugiego stopnia
oraz jednolitych studiów magisterskich

Informacje wstępne.

1. Skład Zespołu Oceniającego.

Wizytację przeprowadził Zespół Oceniający w składzie: prof. dr hab. Grzegorz Gabryś (Przewodniczący, członek PKA), dr hab. Katarzyna Potyrała (członek PKA), dr Maria Młot (członek PKA), mgr Karolina Martyniak (ekspert ds. formalno – prawnych PKA), Marta Solecka (przedstawicielka PSRP, ekspert PKA).

2. Krótka informacja o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu.

Państwowa Komisja Akredytacyjna po raz drugi oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku. Poprzednia akredytacja zakończyła się wydaniem pozytywnej oceny jakości kształcenia na poziomie zawodowym i magisterskim (Uchwała Nr 772/04 z 09.09.2004 r.). Datę następnej wizytacji wyznaczono na rok akademicki 2009/2010.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Władze Uczelni stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego.

Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji dotyczącej: organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także hospitacji zajęć oraz rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, jego pracownikami i studentami ocenianego kierunku.

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy.

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie jest autonomiczną uczelnią państwową funkcjonująca w oparciu o ustawę z dnia 27 lipca 2005 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym* i postanowienia Statutu Uczelni.

Misją UMCS jest tworzenie, przekazywanie i upowszechnianie wiedzy. W zakresie tworzenia wiedzy do najważniejszych kierunków działań należy prowadzenie badań naukowych na najwyższym poziomie, rozwijanie współpracy z ośrodkami zagranicznymi oraz dbałość o właściwy rozwój kadry naukowej i prowadzenie polityki promowania najlepszych. W zakresie przekazywania wiedzy głównym kierunkiem działań jest tworzenie pełnej oferty studiów wszystkich trzech stopni na wszystkich prowadzonych kierunkach, poszerzanie tej oferty o nowe kierunki i specjalności, a także czynienie Uniwersytetu coraz bardziej

przyjaznym dla studentów. W zakresie upowszechniania wiedzy mieści się kształcenie w kolegiach zamiejscowych, propagowanie kształcenia ustawicznego (w tym studiów podyplomowych), organizowanie kursów i szkoleń, przenoszenie osiągnięć naukowych na obszar życia gospodarczego i społecznego Lubelszczyzny. Kierunek biologia wpisuje się w nurt ogólnouczelniany i spełnia ważną misję edukacyjną i badawczą w regionie.

2. *Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa.*

Organy Uczelni oraz **Wydziału** zostały powołane zgodnie z przepisami wewnętrznymi Uczelni. Skład Senatu Uczelni jest zgodny z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz Statutem. **Aktualny skład Rady Wydziału BiNoZ nie spełnia wymagań art. 67 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) oraz § 31 ust. 1 Statutu.**

Zakres spraw regulowanych uchwałami **Senatu** jest zgodny z jego statutowymi oraz ustawowymi kompetencjami. Senat wywiązał się z obowiązku ustawowego w zakresie art. 169 ust. 2 ustalając warunki i tryb rekrutacji oraz formy studiów na poszczególnych kierunkach, podając uchwałę do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy, i przesyłając ją ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego.

Senat wywiązał się także z obowiązku wynikającego z art. 130 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, tj. określił zasady ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, rodzajów zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiar zadań dydaktycznych dla poszczególnych stanowisk, oraz zasady obliczania godzin dydaktycznych. Wysokość pensum dydaktycznego została określona w sposób zgodny z art. 130 ust. 3 ustawy.

Rektor, zgodnie z przepisami art. 72 ust. 2 ustawy, jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy (na podstawie mianowania) i wywiązuje się z obowiązków wynikających z art. 35 ust. 1 ustawy.

Opłaty za wydawane dokumenty zostały ustalone przez Rektora zgodnie z postanowieniami § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634, z późn. zm.).

Rada Wydziału wywiązuje się z obowiązków ustawowych przewidzianych art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, zatwierdzając plany i programy studiów prowadzonych w ramach poszczególnych kierunków.

Zgodnie z przepisami art. 76 ust. 2 ustawy **Dziekan** jest zatrudniona w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy (na podstawie mianowania).

Regulamin studiów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej oraz „Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej” zostały wprowadzone z poszanowaniem zasady zawartej w art. 161 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym co potwierdzone jest odpowiednimi uchwałami Parlamentu Studentów.

Wysokość opłat pobieranych w Uczelni w roku akademickim 2009/2010 regulują Zarządzenia Rektora „w sprawie wysokości opłat za wydanie dokumentów przebiegu studiów” oraz „w sprawie elektronicznej legitymacji studenckiej”. Pobierane w Uczelni opłaty nie budzą zastrzeżeń.

Studenci studiów niestacjonarnych podpisują z Uczelnią „Umowę w sprawie warunków wnoszenia opłaty za studia niestacjonarne”. Treść w/w umowy nie budzi zastrzeżeń.

Załącznik Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów uczelni.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych.

Wydział BiNoZ obejmuje cztery jednostki: Instytut Biologii, Instytut Mikrobiologii i Biotechnologii, Instytut Nauk o Ziemi oraz Zakład Biochemii stanowiący samodzielną jednostkę organizacyjną. W kształceniu studentów kierunku biologia uczestniczą nauczyciele akademicy ze wszystkich wymienionych jednostek. **Obecna struktura Wydziału powinna być zmodyfikowana i zachować regularną strukturę instytutową.**

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.).

Tabela nr 1. (stan na dzień 30.11.2009 r.)

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	19 154	1 505	375	25
Studia niestacjonarne	9 263	223	385	24
Razem	28 417	1 728	760	49

Wnioski: Uczelnia z dużym naddatkiem spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – **liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych jest większa od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych.** Osoby studiujące w formie stacjonarnej (nie uwzględniając uczestników studiów doktoranckich) stanowią niemal **68%** ogółu. W wizytowanej jednostce studenci studiów stacjonarnych stanowią aż **87%** ogółu.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich.

Wydział Biologii i Nauk o Ziemi prowadzi kształcenie na pięciu kierunkach studiów:

- „biologia” (ocena pozytywna z 09.09.2004 r.),
- „biotechnologia” (ocena pozytywna z 27.03.2008 r.),

- „geografia” (ocena pozytywna z 01.07.2009 r.),
- „ochrona środowiska” (ocena pozytywna wydana na skrócony okres z 01.07.2009 r.),
- „turystyka i rekreacja” (kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA).

Wydział BiNoZ prowadzi studia doktoranckie z zakresu biologii i geografii.

Wydział ma uprawnienia do nadawania stopni naukowych: doktora i doktora habilitowanego nauk biologicznych w zakresie biologii, doktora i doktora habilitowanego nauk o Ziemi w zakresie geografii, a także doktora nauk biologicznych w zakresie biotechnologii. W roku 2006 Wydział uzyskał jednorazowe uprawnienie do nadania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk biologicznych w zakresie biotechnologii.

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów.

Tabela nr 2. (stan na dzień 11.03.2010 r.)

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	197	-	197
	II	122	-	122
	III	130	15	145
II stopnia	I	30	-	30
	II	43	-	43
jednolite studia magisterskie	IV	71	-	71
	V	79	-	79
Razem		672	15	687

Wnioski: Dostrzegalne jest niesłabnące zainteresowanie studiami na kierunku „biologia”, prowadzonymi w formie stacjonarnej, przy jednoczesnym zupełnym braku zainteresowania studiami niestacjonarnymi. Studenci stacjonarni stanowią obecnie aż ok. 98% ogółu studiujących na ocenianym kierunku. Jest to dysproporcja nie tylko potwierdzająca tendencję występującą w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, ale nawet wyraźniejsza niż wskazywana w przypadku całej Uczelni i Wydziału.

Wnioski I:

Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.), gdyż liczba studentów studiów stacjonarnych jest wyższa od liczby studentów studiów niestacjonarnych. Kierunek „biologia” wpisuje się w nurt ogólnouczelniany i spełnia ważną misję edukacyjną i badawczą w regionie. Organy kolegialne i jednoosobowe Uczelni oraz Wydziału BiNoZ podejmują decyzje zgodnie ze swoimi ustawowymi oraz statutowymi kompetencjami. Wywiązują się również z obowiązków przewidzianych dla organów uczelni przez ustawę. Obecna struktura Wydziału powinna być zmodyfikowana i zachować regularną strukturę instytutową.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta.

1.1. Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie oraz struktury kwalifikacji absolwenta z przyjętymi w ramach Procesu Bolońskiego tzw. deskryptorami efektów kształcenia, tj. czy zakładane cele kształcenia oraz kompetencje ogólne i specyficzne, które uzyskają absolwenci odnoszą się do wiedzy, umiejętności i postaw, w tym umiejętności stosowania w praktyce zdobytej wiedzy, dokonywania ocen i formułowania sądów, komunikowania się z otoczeniem, kontynuacji kształcenia przez całe życie, a także czy przewidziano udział pracodawców w kształtowaniu koncepcji kształcenia oraz uwzględniono potrzebę dostosowania kwalifikacji absolwenta do oczekiwań rynku pracy.

Absolwent studiów biologicznych I stopnia wykazuje znajomość podstawowych dyscyplin biologicznych opartą na naukach ścisłych oraz zna relacje i procesy kształtujące funkcjonowanie układów przyrodniczych na różnych poziomach organizacji życia. Wiedza ta obejmuje między innymi elementy matematyki, fizyki i biofizyki oraz chemii, natomiast z zakresu dyscyplin biologicznych – zagadnienia dotyczące biologii molekularnej, środowiskowej, budowy, funkcji i rozwoju organizmów oraz ich różnorodności i ewolucji. Zdobyte umiejętności dają absolwentowi kwalifikacje potrzebne do pracy w placówkach naukowych, laboratoriach służby zdrowia, stacjach sanitarno-epidemiologicznych, instytucjach zajmujących się środowiskiem przyrodniczym i jego ochroną, w zakładach przemysłowych – w zakresie prowadzenia podstawowych prac badawczych i analitycznych z wykorzystaniem materiału biologicznego oraz w szkolnictwie – po ukończeniu specjalności nauczycielskich (zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela). Absolwent zna język obcy na poziomie biegłości B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz umie posługiwać się językiem specjalistycznym w stopniu niezbędnym do wykonywania zawodu. Ukończenie studiów I stopnia przygotowuje absolwenta do podjęcia biologicznych studiów drugiego stopnia.

Absolwent biologicznych studiów II stopnia posiada szeroką wiedzę ogólnobiologiczną połączoną z umiejętnością obserwowania, opisywania i wyjaśniania zjawisk zachodzących w przyrodzie. Znajomość metodologii nauk przyrodniczych pozwala na poprawne dokonywanie ocen i formułowanie sądów, posługiwanie się argumentacją teoretyczną w dyskursie naukowym, a także na świadomość istniejących w biologii obszarów niewiedzy, która może być podstawą gotowości do kształcenia ustawicznego, w tym podjęcia studiów III stopnia.

Wiedzę ogólnobiologiczną absolwent łączy ze szczegółową wiedzą zdobywaną w ramach jednej z czterech specjalności: biochemia, biologia ogólna, biologia środowiskowa i mikrobiologia. Każda specjalność pozwala na opanowanie metod i warsztatu laboratoryjnego – od technik mikroskopowych i kultur tkankowych, poprzez narzędzia bioinformatyczne, aż do wysoko specjalistycznych metod i aparatury stosowanych w miejscach wykonywania pracy magisterskiej. Tak wykształcony absolwent może znaleźć zatrudnienie we wszelkiego rodzaju laboratoriach badawczych, diagnostycznych

i kontrolnych, także w placówkach naukowych. Absolwenci, którzy ukończą fakultatywny blok przedmiotów pedagogicznych, mogą pracować jako nauczyciele biologii w szkołach ponadgimnazjalnych.

Wniosek: Podana informacja dotycząca absolwentów I° oraz poszczególnych specjalności II° umożliwia porównanie określonej przez Uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie. Stwierdzono zgodność w tym zakresie.

1.2. Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów.

Zasady rekrutacji na studia w UMCS są corocznie regulowane uchwałami Senatu. Szczegóły rekrutacji na rok akademicki 2009/2010 zawarto w uchwale Senatu Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie Nr XXI-25.3/08 z dnia 30 kwietnia 2008 roku wraz z załącznikami do uchwały. Do roku akademickiego 2006/07 rekrutację prowadzono na 5-letnie stacjonarne studia magisterskie oraz na 2-letnie stacjonarne uzupełniające studia magisterskie. Od roku 2007, w związku z wprowadzeniem dla kierunku „biologia” systemu dwustopniowego, rekrutacja odbywała się na studia I i II stopnia.

W latach 2005 i 2006 kwalifikacje na I rok studiów 5-letnich, a w roku 2007 na I rok studiów I stopnia odbywały się na podstawie wyników egzaminu maturalnego. Podstawowym warunkiem kwalifikacji na studia pierwszego stopnia na kierunku „biologia” było zdawanie na egzaminie maturalnym przedmiotu kierunkowego – biologia. Podstawą przyjęcia na studia była suma punktów (obliczanych według wskaźnika 1%=1 punkt) uzyskanych z biologii oraz z jednego z przedmiotów: matematyka, fizyka i astronomia, chemia, geografia, jeśli kandydat przystąpił do egzaminu maturalnego z tych przedmiotów na dowolnym poziomie. W przypadku przedmiotów zdawanych na poziomie rozszerzonym brano pod uwagę łączną liczbę punktów z poziomu podstawowego i rozszerzonego. Maksymalna możliwa do uzyskania liczba punktów wynosiła 400.

Kandydaci ze „starą maturą” kwalifikowani byli na podstawie ocen uzyskanych na egzaminie dojrzałości z biologii i jednego z wyżej wymienionych przedmiotów wskazanego przez kandydata. Dla kandydatów, którzy nie zdawali na egzaminie dojrzałości wymienionych przedmiotów, podstawą kwalifikacji były oceny końcowo-klasyfikacyjne na świadectwie dojrzałości z biologii i jednego z w/w przedmiotów wskazanego przez kandydata. Zasady przeliczania ocen uzyskiwanych przez kandydatów ze „starą maturą” na punkty określały tabele w odpowiednich uchwałach rekrutacyjnych.

Rekrutacja na 2-letnie stacjonarne studia drugiego stopnia (poprzednio uzupełniające studia magisterskie) dla absolwentów studiów pierwszego stopnia na kierunku „biologia” odbywała się na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej.

Rekrutacja w roku akademickim 2009/10 odbywała się wg zasad określonych w uchwale Senatu UMCS Nr XXI-25.3/08 z dnia 30 kwietnia 2008 roku wraz z załącznikami. Rejestracja kandydatów i ogłaszanie wyników rekrutacji w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej odbywa się w systemie internetowej rejestracji kandydatów (IRK). Osobiste konto kandydata w IRK oraz pisemne ogłoszenia udostępniane zainteresowanemu w sposób zwyczajowo przyjęty są jedynymi źródłami informacji o przebiegu i wynikach postępowania kwalifikacyjnego.

O przyjęcie na studia jednolite magisterskie i I stopnia mogą ubiegać się kandydaci posiadający świadectwo dojrzałości, uzyskane w trybie egzaminu maturalnego - „nowa matura” lub egzaminu dojrzałości - „stara matura”. Postępowanie rekrutacyjne na studia pierwszego stopnia na kierunku „biologia” ma charakter konkursowy. Dla kandydatów legitymujących się „nową maturą” podstawą przyjęcia na studia jest suma punktów (obliczanych według wskaźnika 1% na poziomie podstawowym = 1 punkt rekrutacyjny, 1% na poziomie rozszerzonym = 2 punkty rekrutacyjne) uzyskanych z biologii oraz z jednego z przedmiotów: matematyka, fizyka i astronomia, chemia, geografia, jeśli kandydat przystąpił do egzaminu maturalnego z tych przedmiotów na dowolnym poziomie. W przypadku przedmiotów zdawanych na poziomie rozszerzonym brana jest pod uwagę łączna liczba punktów z poziomu podstawowego i rozszerzonego. Kandydaci ze „starą maturą” kwalifikowani są na podstawie ocen uzyskanych na egzaminie dojrzałości z biologii i jednego z wyżej wymienionych przedmiotów. O przyjęcie na studia II stopnia mogą ubiegać się kandydaci posiadający dyplom studiów I stopnia. Rekrutacja odbywa się na podstawie rozmowy kwalifikacyjnej obejmującej zakres programu na studia pierwszego stopnia na kierunku „biologia”. Z rozmowy zwolnieni są absolwenci, którzy mają na dyplomie ocenę 4,0 i wyższą. W przypadku liczby kandydatów mniejszej niż limit miejsc, kwalifikacja odbywa się na podstawie złożonego kompletu dokumentów.

Zgodnie z zarządzeniem nr 12/2009 Rektora Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z dnia 18 marca 2009 roku limit przyjęć na studia stacjonarne na kierunku „biologia” w roku akademickim 2009/2010 był następujący: I stopień – 220 kandydatów, II stopień – 40 kandydatów.

Wniosek: Zasady rekrutacji są prawidłowe.

1.3. Ocena realizacji programu studiów, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi w czasie ich realizacji standardami oraz ocena spełnienia wymagań określonych w tych standardach, a także zgodności planów studiów i programów kształcenia z sylwetką absolwenta, tj. czy przyjęte rozwiązania programowe umożliwiają osiągnięcie każdego z deklarowanych celów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Ocenie podlegają również: sekwencja przedmiotów, oferta do wyboru i oferta kształcenia w językach obcych.

Na kierunku „biologia” prowadzone są stacjonarne studia I stopnia, niestacjonarne studia I stopnia (aktualnie tylko III rok), stacjonarne studia II stopnia oraz 5-letnie stacjonarne studia magisterskie (IV i V rok).

Stacjonarne studia I stopnia trwają 6 semestrów obejmujących, w zależności od wybranego profilu pracy dyplomowej, 2265 lub 2280 godzin i pozwalających na uzyskanie 181,5 – 182 punktów ECTS. Liczba punktów ECTS uzyskiwanych w poszczególnych semestrach waha się od 27,5 do 33, w poszczególnych latach od 60 do 61,5.

Treści kształcenia określone w standardach jako podstawowe i kierunkowe zawarte są w przedmiotach podstawowych. Część przedmiotów podstawowych dla kierunku „biologia” zawiera treści, które są również, choć w innym zakresie, podstawowe dla kierunku „biotechnologia”. Przedmioty te prowadzone są, zatem na Wydziale w dwu wersjach – kursu

podstawowego (KP) i rozszerzonego (KR). Student, dla którego obligatoryjny jest wymiar kursu podstawowego, może, w miarę wolnych miejsc, wybrać jego wersję rozszerzoną. Przedmiotem wyboru są także przedmioty specjalizacyjne, związane z profilem tematycznym pracy dyplomowej i miejscem jej wykonywania. Studenci z udokumentowaną znajomością języka angielskiego mogą wybierać lektoraty z innych języków, w ramach obowiązujących 120 godzin języka obcego. Studenci zainteresowani poszerzaniem wiedzy o zakresy nieobjęte przedmiotami podstawowymi i zdobywaniem dodatkowych punktów ECTS mogą uczęszczać na wykłady fakultatywne uruchamiane na studiach II stopnia, na wykłady specjalizacyjne na kierunku „biotechnologia” oraz na wykłady ogólnouniwersyteckie.

W programie studiów stacjonarnych uwzględnione są zajęcia z wychowania fizycznego (60 godzin), języka obcego (120 godzin), technologii informacyjnej (30 godzin), bezpieczeństwa pracy i ergonomii (4 godziny), ochrony własności intelektualnej (6 godzin). Ćwiczenia terenowe o łącznym wymiarze 120 godzin są oddzielną jednostką dydaktyczną lub stanowią część innych przedmiotów. W miesiącach wakacyjnych IV semestru studenci odbywają trzytygodniową praktykę zawodową (120 godzin).

Uwaga: zajęcia z bezpieczeństwa pracy i ergonomii powinny być realizowane jako osobny przedmiot kształcenia (z własnym sylabusem) a nie jako 4 godzinowe szkolenie.

Stacjonarne studia pierwszego stopnia na kierunku „biologia” obejmują dwie specjalności nauczycielskie: nauczanie biologii i geografii oraz nauczanie biologii i chemii. W pierwszym przypadku, celem studiów jest zdobycie kwalifikacji do nauczania dwóch przedmiotów – biologii i geografii w gimnazjum oraz przyrody w szkole podstawowej. W drugim, celem studiów jest zdobycie kwalifikacji do nauczania biologii i chemii na poziomie gimnazjum.

Porównanie planów studiów I stopnia ze standardami:

Przedmioty podstawowe realizowane są przez Uczelnię w wymiarze: chemia – 180 godzin (standard 120 godzin), fizyka z elementami biofizyki – 60 godzin (standard 45 godzin), matematyka – 60 godzin (standard 45 godzin), łącznie 300 godzin/ 24 ECTS (standard 210 godzin/ 22 ECTS).

Przedmioty kierunkowe są realizowane przez Uczelnię w wymiarze: 1080 godzin/ 93 ECTS na roku I i II oraz na roku III: biochemia 555 godzin/ 45 ECTS, biologia ogólna i eksperymentalna 570 godzin/ 45.5 ECTS, biologia środ. 480 godzin/ 37.5 ECTS, mikrobiologia 555 godzin/ 45.5, łącznie 1560 – 1650 godzin w zależności od specjalności/ 130.5 – 138.5 ECTS (standard 675 godzin/ 71 ECTS).

Inne wymagania: wychowanie fizyczne – 60 godzin/ 0.5 ECTS (standard 60 godzin/ 2 ECTS), j. angielski – 120 godzin/ 5 ECTS (standard 120 godzin/ 5 ECTS), przedmioty humanistyczne – 60 godzin/ 3 ECTS (standard 60 godzin/ 3 ECTS), technologia informacyjna – 30 godzin/ 2 ECTS (standard 30 godzin/ 2 ECTS). Seminarium i pracownia licencjacka 45 godzin/ 10 ECTS (standard 10 ECTS).

Zakresy podstawowych i kierunkowych treści kształcenia i odpowiadające im przedmioty są zgodne ze standardem.

Studia niestacjonarne I stopnia na kierunku „biologia” są wygaszane. W bieżącym roku akademickim kształci się już tylko 15 osób na III roku. Program studiów niestacjonarnych zmodyfikowany w 2008 roku obejmuje 1435 godzin (65% minimum) i pozwala na uzyskanie

180 punktów ECTS. Program nie przewiduje zajęć z wychowania fizycznego, zajęcia z bezpieczeństwa pracy i ergonomii oraz z ochrony własności intelektualnej zmniejszone są do 2 godzin każde, a ćwiczenia terenowe do 75 godzin.

Przedmiotem wyboru na studiach niestacjonarnych były dwie wersje tematyczne siedmiu przedmiotów kierunkowych realizowane jako dwa bloki przedmiotów do wyboru – A lub B. Student wybierał także miejsce wykonywania i zakres tematyczny pracy dyplomowej, co wiązało się z wyborem seminarium i przedmiotu fakultatywnego. Przedmioty do wyboru stanowiły łącznie 515 godzin (36%), co jest zgodne ze standardem.

Zakresy podstawowych i kierunkowych treści kształcenia i odpowiadające im przedmioty są zgodne ze standardem.

Udział poszczególnych rodzajów zajęć w programie studiów pierwszego stopnia na kierunku „biologia” jest zgodny ze standardem i wynosi: wykłady – 34%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 66% (standard > 60%).

Studia II stopnia (od roku akademickiego 2010/11) trwają 4 semestry i kończą się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra „biologii”. Prowadzone są w trybie stacjonarnym w zakresie czterech specjalności – biochemii, biologii ogólnej i eksperymentalnej, biologii środowiskowej oraz mikrobiologii.

Porównanie planów studiów II stopnia ze standardami:

Realizowane są wg standardów nauczania z 2002 roku, plany studiów są identyczne z planem dla IV i V roku pięcioletnich studiów magisterskich z wprowadzonymi modyfikacjami, co nie jest w pełni prawidłowe. Jednak bieżący rok akademicki jest ostatnim rokiem rekrutacji na studia II stopnia realizowane wg tego programu i uczelnia deklaruje wprowadzenie nowego programu studiów II stopnia. Przedłożono też plan studiów kierunku „biologia” II stopnia specjalności nauczycielskiej zatwierdzony przez Radę Wydziału BiNoZ na posiedzeniu w dniu 24.02.2010. Konieczne jest przedłożenie zatwierdzonego pełnego programu studiów II stopnia zgodnego z aktualnie obowiązującymi standardami kształcenia na tym poziomie studiów.

Łączna liczba godzin na studiach II stopnia wynosi 1080 – 1185 zależnie od specjalności (standard 1000). Dla specjalności „biochemia” przedmioty podstawowe realizowane są w wymiarze 75 godzin/ 8 ECTS (standard 75 godzin/ 8 ECTS), przedmioty kierunkowe – 600 godzin / 47.5 ECTS (standard 120 godzin/ 12 ECTS), inne wymagania: pracownia specjalizacyjna 360 godzin/ 36.5 ECTS, seminarium 90 godzin/ 9 ECTS, pracownia magisterska 20 ECTS. Dla specjalności „biologia ogólna i eksperymentalna” przedmioty podstawowe realizowane są w wymiarze 75 godzin / 8 ECTS (standard 75 godzin/ 8 ECTS), przedmioty kierunkowe 585 godzin/ 47.5 ECTS (standard 120 godzin/ 12 ECTS), inne wymagania zgodne ze standardem, łącznie 420 godzin/ 65 ECTS. Dla specjalności „biologia środowiskowa”- przedmioty podstawowe 75 godzin/ 8 ECTS, przedmioty kierunkowe 630 godzin/ 47.5 ECTS, inne wymagania 480 godzin / 65 ECTS. Dla specjalności „mikrobiologia” – przedmioty podstawowe 75 godzin / 8 ECTS, przedmioty kierunkowe 660 godzin/ 52.5 ECTS, inne wymagania 390 godzin/ 59 ECTS.

Program studiów uwzględnia wszystkie podstawowe treści kształcenia zawarte w przedmiotach podstawowych i nie mniej niż cztery zakresy kierunkowych treści kształcenia zawarte w przedmiotach specjalizacyjnych, co jest zgodne ze standardem.

Zakresy podstawowych i kierunkowych treści kształcenia i odpowiadające im przedmioty są zgodne ze standardem.

Udział poszczególnych rodzajów zajęć w programie studiów II stopnia poszczególnych specjalności jest zgodny ze standardem i wynosi:

Biochemia: wykłady – 31%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 69% (standard > 60%);

Biologia ogólna i eksperymentalna: wykłady – 23%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 77% (standard > 60%);

Biologia środowiskowa: wykłady – 31%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 69% (standard > 60%);

Mikrobiologia: wykłady – 27%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 73% (standard > 60%).

Wniosek: Programy kształcenia na studiach I i II stopnia są zgodne ze standardami, jednak programy studiów II stopnia nie powinny być powieleniem planów IV i V roku studiów ciągłych magisterskich. Przedstawiona sylwetka absolwenta obu poziomów studiów jest zgodna ze standardem i koresponduje z celami kształcenia kierunku biologia. Sekwencja przedmiotów, oferta do wyboru i oferta kształcenia w językach obcych jest prawidłowa.

Porównanie planów pięcioletnich studiów magisterskich ze standardami:

Program tych studiów jest obecnie realizowany na IV i V roku studiów. Program zgodny ze standardami nauczania z 2002 roku. Liczba godzin na IV i V roku studiów wynosi 1505 – 1600, liczba punktów ECTS 110-123.5. Punkty uzupełniane są przedmiotami fakultatywnymi. Przedmioty określone w standardach jako podstawowe i kierunkowe realizowane były w programach na pierwszych latach studiów. Pod koniec II roku student wybierał specjalność. Warunkiem zaliczenia każdego roku jest uzyskanie nie mniej niż 60 ECTS i zaliczenie obu semestrów. Po V roku studiów suma punktów nie może być mniejsza niż 300 ECTS. Niezależnie od punktów student jest zobowiązany do zaliczenia w ciągu IV i V roku, co najmniej czterech dowolnych przedmiotów fakultatywnych. W ciągu IV i V roku wszyscy studenci zaliczają seminarium w wymiarze 120 godzin (12 ECTS), a na IV roku pracownię specjalizacyjną w wymiarze 440 godzin (22 ECTS) organizacyjną przez Zakład, w którym student wykonuje prace magisterską (nie jest ujęta w wykazie kursów). Po IV roku studenci zaliczają 4-tygodniową praktykę specjalizacyjną. Praca magisterska jest wykonywana w ramach pracowni magisterskiej w wymiarze 600 godzin (40 ECTS).

Udział poszczególnych rodzajów zajęć w programie IV i V roku 5-letnich studiów biologicznych dla poszczególnych specjalności jest następujący:

Biochemia: wykłady – 15%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 85% (standard > 60%);

Biologia ogólna i eksperymentalna: wykłady – 8%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 92% (standard > 60%);

Biologia środowiskowa: wykłady – 11%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 89% (standard > 60%);

Mikrobiologia: wykłady – 10.2%, ćwiczenia, konwersatoria, seminaria, laboratoria i ćwiczenia terenowe – 89,8% (standard > 60%).

Wniosek: Programy kształcenia na studiach ciągłych magisterskich są zgodne ze standardami. Przedstawiona sylwetka absolwenta jest zgodna ze standardem i koresponduje z celami kształcenia kierunku „biologia”. Sekwencja przedmiotów, oferta do wyboru i oferta kształcenia w językach obcych jest prawidłowa.

1.4 Ocena systemu ECTS

System ECTS został w głównych zarysach zastosowany prawidłowo w wymiarze rocznym i semestralnym na studiach I i II stopnia. Liczba punktów ECTS za poszczególne przedmioty jest przypisana logicznie, a rozłączna punktacja ECTS dla wykładów i ćwiczeń w sylabusach z danego przedmiotu podkreśla różnicę związaną z nakładem pracy studenta oraz ilością czasu przeznaczanego na zajęcia w bezpośrednim kontakcie z nauczycielem akademickim.

1.5 Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej

Informacje dotyczące oferty kształcenia i całego toku dydaktycznego dostępne są na stronie internetowej Wydziału. Harmonogramy zajęć oraz aktualne ogłoszenia zamieszczane są również na tablicach ogłoszeniowych usytuowanych na korytarzach gmachu Wydziału. Programy i plany studiów, zamieszczane są także w drukowanym corocznie „Informatorze o programie studiów biologicznych i biotechnologicznych”.

Na początku semestru studenci uzyskują szczegółowe informacje o programie zajęć, a także o wymaganiach i warunkach uzyskania zaliczenia.

Na początku każdego semestru pracownicy dydaktyczni są zobowiązani do ustalenia godzin konsultacji dla studentów. Wykładowcy dostępni są także poprzez pocztę elektroniczną, w przerwach między zajęciami i w terminach dodatkowych, uzgadnianych w razie potrzeby ze studentami.

Studenci mają dostęp do komputerów poza godzinami zajęć, nie tylko w wydziałowych pracowniach komputerowych, ale także w wewnątrzakademyjnych pracowniach magisterskich, seminaryjnych i w bibliotekach. Również na korytarzach gmachu Wydziału znajdują się komputery z dostępem do Internetu, z których mogą korzystać studenci.

Studenci chętnie korzystają z biblioteki wydziałowej i są zadowoleni z jej zasobów. Zwrócili jednak uwagę, że sprzęt komputerowy, który dostępny jest w bibliotece, jest przestarzały i trudno się na nim pracuje. Pracownicy biblioteki także zwrócili uwagę na potrzebę wymiany sprzętu. Godziny otwarcia biblioteki są dla studentów wystarczające. Książki można wypożyczać na okres jednego semestru.

Studenci stwierdzili, że godziny otwarcia dziekanatu są dla nich niewystarczające (poniedziałek – piątek 11.30 – 14.30, sobota 8.00 – 15.00), co powoduje powstawanie długich kolejek.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia.

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów

Zaliczenia i egzaminy odbywają się głównie w formie prac pisemnych. Podstawą do zaliczenia ćwiczeń laboratoryjnych w większości przypadków jest pozytywne zaliczenie poszczególnych ćwiczeń, a także czynny udział w zajęciach. System weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów jest prawidłowy.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu

Przyczyn odsiewu studentów, podawanych przez Władze Wydziału, jest kilka. Analiza procesu kształcenia wykazała, że zasadniczymi przyczynami skreśleń z listy studentów są dobrowolne rezygnacje ze studiowania oraz nieuzyskanie wymaganych zaliczeń. Najwięcej skreśleń jest na pierwszym roku studiów I stopnia. Powodem nieuzyskiwania zaliczeń, według Władz Wydziału, jest niski poziom wiedzy wynoszonej ze szkół średnich, który uniemożliwia wielu studentom opanowanie treści przedmiotów w zakresie wymaganym w standardach kształcenia. Na wyższych latach studiów skreślenia nie przekraczają 10% ogółu studentów. Spośród 661 osób studiujących na kierunku „biologia” w roku akademickim 2008/2009 zostało skreślonych z listy 78 studentów, co stanowi około 12%.

2.3. Ocena zasad dyplomowania

Ogólne zasady związane z przygotowaniem, oceną pracy dyplomowej oraz egzaminem dyplomowym na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej znajdują się w Regulaminie Studiów na UMCS. Specyficzne dla poszczególnych wydziałów założenia ustalane są na podstawie odpowiednich uchwał rad wydziałów i rad instytutów. Uregulowania dotyczące studentów Wydziału BiNoZ zawarte są w uchwałach Rady Wydziału: nr 1/08 z dnia 23 czerwca 2008 roku w sprawie antyplagiatowej kontroli prac dyplomowych, nr 6/2009 z dnia 20 maja 2009 roku, będącej uzupełnieniem do *Regulaminu Studiów*, nr 7/09 z dnia 17 czerwca 2009 roku, określającej wymagania stawiane pracom magisterskim i licencjackim na Wydziale BiNoZ.

Studenci na początku piątego semestru studiów I stopnia wybierają profil pracy licencjackiej, a na początku pierwszego semestru studiów II stopnia miejsce wykonywania pracy magisterskiej w ramach studiowanej specjalności. Promotorami prac licencjackich mogą być nauczyciele akademicki ze stopniem naukowym doktora, a prac magisterskich nauczyciele akademicki ze stopniem naukowym doktora habilitowanego. Liczba miejsc w poszczególnych pracowniach licencjackich i magisterskich jest limitowana. W przypadku zgłoszenia się kandydatów w liczbie przekraczającej limit, o pierwszeństwie przyjęcia decyduje średnia ocen. Tematy prac licencjackich i magisterskich ustalane są w oparciu o zakres badań prowadzonych w zakładzie, który został wybrany przez studenta.

Student składa pracę dyplomową w wersji drukowanej, która jest podstawowym dokumentem, oraz elektronicznej na niemodyfikowalnym nośniku elektronicznym. Recenzentem pracy licencjackiej może być nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym doktora, pracy magisterskiej nauczyciel akademicki ze stopniem naukowym doktora habilitowanego. Recenzentem może być także osoba spoza macierzystej Uczelni o wymaganym stopniu naukowym. Recenzent na przygotowanie recenzji ma nie mniej niż

dwa tygodnie. Egzamin dyplomowy licencjacki jest egzaminem ustnym, odbywającym się przed komisją powołaną przez prodziekana Wydziału. W skład komisji wchodzi: przewodniczący (prodziekan lub dyrektor ds. dydaktycznych odpowiedniego instytutu), opiekun pracy i recenzent. Egzamin dyplomowy magisterski odbywa się przed komisją powołaną przez prodziekana Wydziału. W skład komisji wchodzi: przewodniczący, opiekun pracy i recenzent.

Przewodniczącym komisji może być: prodziekan, zastępca dyrektora instytutu ds. dydaktycznych lub dyrektor instytutu. Zakres egzaminu obejmuje: a) sprawdzenie wiedzy i umiejętności objętych programem studiów, b) znajomość tematyki związanej z tematem pracy magisterskiej (licencjackiej), c) znajomość problematyki w zakresie wybranej specjalności (profilu). Przewodniczący komisji egzaminacyjnej ustala średnią ocenę pracy magisterskiej (licencjackiej) oraz ustala odrębnie wspólną ocenę egzaminu magisterskiego (licencjackiego). Ustalane przez przewodniczącego komisji oceny są wpisywane do protokołu i stanowią podstawę do ustalenia końcowej oceny ze studiów. Ocena końcowa ustalona jest na podstawie średniej ocen ze studiów, oceny pracy magisterskiej (licencjackiej) i egzaminu końcowego. Ostateczną ocenę stanowi suma: 3/5 średniej ocen ze studiów, 1/5 oceny pracy i 1/5 oceny z egzaminu końcowego (zgodnie z uchwałą Nr XXI-6.7/06 Senatu UMCS z dnia 29 marca 2006 roku). Termin obrony pracy ustalany jest przez promotora w porozumieniu ze studentem. Prace dyplomowe oraz pytania i sposób oceny na egzaminie dyplomowym spełniają standardy dla kierunku „biologia”.

Wniosek: Zasady dyplomowania są prawidłowe.

Ocenę poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych stanowi **załącznik nr 3**.

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia

Zdefiniowane przez Uczelnię cele kształcenia zakładające osiągnięcie określonych efektów w postaci kompetencji absolwentów, znajdują odzwierciedlenie w programach kształcenia i są zgodne ze standardami kształcenia. Stosowane metody dydaktyczne są odpowiednie do kierunku studiów, poszczególne przedmioty cechuje trafność doboru strategii i metod kształcenia, w tym udziału technologii informatycznych zwiększających zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność prowadzenia zajęć dydaktycznych, a także spełnienie potrzeb osób niepełnosprawnych.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego

3.1. Ocena stosowanych metod dydaktycznych i trafności ich doboru ze zwróceniem szczególnej uwagi na metody i techniki kształcenia na odległość oraz technologie informatyczne, zakres i treść pracy własnej studenta, innowacyjność prowadzenia zajęć dydaktycznych, a także potrzeby osób niepełnosprawnych

Program studiów na kierunku „biologia” realizowany jest w ramach przedmiotów prowadzonych w formie wykładów, seminariów, konwersatoriów, lektoratów, ćwiczeń audytoryjnych, ćwiczeń terenowych, laboratoriów oraz pracowni. Dominującą formą zajęć są laboratoria.

Liczebność grup studenckich od roku akademickiego 2009/10 reguluje uchwała Senatu UMCS z 29 czerwca 2009 roku, liczebność ta (przedstawiona w tabeli) jest prawidłowa.

Ponadto w uchwale zastrzeżona jest możliwość uzyskania zgody rektora na mniej liczne grupy laboratoryjne w przypadkach uzasadnionych względami bezpieczeństwa pracy lub stosowaniem unikalnej aparatury.

Liczebność grup studenckich dla poszczególnych form zajęć dydaktycznych

Forma zajęć	Liczba studentów
Ćwiczenia audytoryjne i praktyki zawodowe	25-35
Ćwiczenia laboratoryjne	10-15
Konwersatoria, lektoraty	15-20
Ćwiczenia terenowe	15-25
Seminaria	min. 8

W procesie dydaktycznym stosowany jest szeroki wachlarz środków dydaktycznych – od tradycyjnych poprzez środki audiowizualne aż do technik informatycznych i prezentacji multimedialnych, które stanowią dominującą formę. Ćwiczenia prowadzone są w formie laboratoriów, konwersatoriów i ćwiczeń terenowych. Część przedmiotów może być prowadzona w języku angielskim, co stwarza możliwość odbycia semestralnego bloku zajęć w tym języku równoważnego 30 punktom ECTS nie tylko studentom zagranicznym, ale także polskim. Praca własna studenta obejmuje przygotowanie do kolokwii, prac semestralnych, zaliczeń i egzaminów, a także wkład własny w część eksperymentalną pracy magisterskiej (pod kontrolą opiekuna naukowego) i w badania w ramach działalności kół naukowych. Indywidualizacja procesu kształcenia obejmuje możliwość indywidualnego toku studiów w ramach tego samego lub drugiego kierunku oraz indywidualne studia międzykierunkowe. Praca własna studenta wspomagana jest poprzez udostępnianie mu materiałów pomocniczych w formie skryptów, materiałów do powielenia, podręczników polsko- i angielskojęzycznych trudno dostępnych w bibliotekach. Dużym ułatwieniem w pracy własnej jest dostępność komputerów poza godzinami zajęć, nie tylko w wydziałowych pracowniach komputerowych, ale także w wewnątrzzakładowych pracowniach magisterskich, seminaryjnych i w bibliotekach. Na początku semestru, na pierwszych zajęciach studenci uzyskują szczegółowe informacje o programie wykładu czy ćwiczeń, a także o wymaganiach i warunkach uzyskania zaliczenia. Niezależnie od możliwości kontaktu poprzez e-mail, wykładowcy dostępni są w godzinach konsultacji, w przerwach między zajęciami i w terminach dodatkowych, uzgadnianych w razie potrzeby ze studentami.

Wykładowcy otwarci są na indywidualną pracę ze studentami, których stopień niepełnosprawności nie uniemożliwia wykonania pracy magisterskiej, w szczególnych przypadkach przynajmniej w zakresie biologii teoretycznej.

Wniosek: Stosowane metody dydaktyczne są trafnie dobrane również w zakresie narzędzi Technologii Informatycznych. Zakres i treść pracy własnej studenta są właściwe, potrzeby osób niepełnosprawnych są uwzględniane w ramach możliwości finansowych i organizacyjnych Uczelni.

3.2. Ocena dostępności i jakości sylabusów

Do *Raportu samooceny...* dołączono załącznik z sylabusami wszystkich przedmiotów. Sylabusy są przygotowane zgodnie z obowiązującymi przepisami (Uchwały Nr 501/2008 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 3 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów oceny planów studiów i programów nauczania) jednak wymagają uzupełnień w zakresie literatury podstawowej i uzupełniającej oraz przekształcenia formy zapisu (punkty a-f), która w obecnej postaci może być nieczytelna dla studentów.

3.3. Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk

Praktyki zawodowe są integralną częścią programów studiów zatwierdzonych przez Radę Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS. Regulamin praktyk zawodowych dla studentów studiów pierwszego stopnia realizowanych na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi UMCS, tj. ogólne zasady organizacji, program, formy realizacji oraz zaliczania praktyk zawodowych został zatwierdzony przez Radę Wydziału w dniu 18.02.2009 roku.

Praktyka trwa łącznie 3 tygodnie (120 godz.) i odbywa się w czwartym semestrze, w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych (zazwyczaj w miesiącach wakacyjnych).

Praktyki mogą odbywać się indywidualnie lub grupowo. Dopuszcza się kilka form ich realizacji:

- praktyka realizowana w jednostkach gospodarczych, urzędach i instytucjach publicznych, naukowo-badawczych;
- praktyka realizowana w trakcie pracy zarobkowej studenta w miejscu wykonywania pracy;
- praktyka realizowana w formie obozu naukowego lub uczestnictwa w pracach kół naukowych albo udziału w badaniach terenowych lub laboratoryjnych w wybranych zakładach.

Zgodę na realizację praktyki w wyżej wymienionych formach wydaje wyznaczony przez dziekana na okres studiów opiekun roku – koordynator praktyki. Po uzyskaniu zgody dziekana istnieje możliwość realizowania praktyki w innych niż w/w formach. Wśród instytucji, w których studenci odbywają najczęściej praktyki wymienić można między innymi: laboratoria szpitalne, różnego rodzaju instytuty badawcze, parki narodowe, jednostki administracji państwowej o charakterze działalności związanym z ochroną środowiska. Prowadzeniem spraw związanych z praktyką, na szczeblu instytutu zajmują się koordynatorzy praktyk, których powołuje dziekan dla każdego kierunku studiów. Do zadań koordynatora praktyk należy:

- kierowanie studenta na praktykę na wniosek studenta;
- sprawowanie nadzoru merytorycznego nad przebiegiem praktyki;
- zaliczanie praktyki;
- opiniowanie wniosków studentów do dziekana o zmianę terminu odbycia praktyk;
- opiniowanie wniosków studentów do dziekana o zwolnienie z odbywania praktyki.

Kontrola bezpośrednia praktyki polega na osobistej wizycie koordynatora lub osoby przez niego upoważnionej w miejscu odbywania praktyki, natomiast kontrola pośrednia odbywa się na podstawie analizy treści dzienniczka praktyk, w którym opisany jest jej przebieg. Zaliczenie praktyki odbywa się na podstawie wypełnionego dzienniczka praktyk, potwierdzonego przez instytucję, w której student odbywał praktykę.

Wniosek: Sposób realizacji i systemu kontroli praktyk jest prawidłowy

3.4. Ocena organizacji studiów

Studia na kierunku „biologia” odbywają się w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym (I stopień). Harmonogram i rozkład czasowy zajęć jest przyjazny dla studentów i nie budzi zastrzeżeń. Obsada zajęć jest zgodna z profilem badawczym i kompetencjami nauczycieli akademickich. Liczba semestrów na obu stopniach kształcenia jest zgodna ze standardem.

System organizacji studiów jest prawidłowy.

3.5. Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych

Hospitacją objęto zajęcia dydaktyczne przedstawione w **załączniku nr 4.**

Hospitowane zajęcia spełniają standardy w zakresie metod, form i środków dydaktycznych obowiązujących na biologicznych studiach uniwersyteckich.

Wnioski II:

Zasady rekrutacji są prawidłowe. Podane informacje umożliwiają porównanie określonej przez Uczelnię sylwetki absolwenta z uregulowaniami zawartymi w standardzie. Stwierdzono zgodność w tym zakresie. Plany studiów i programy kształcenia korespondują z sylwetką absolwenta, a przyjęte rozwiązania programowe umożliwiają osiągnięcie deklarowanych, ogólnych celów kształcenia. Sekwencja przedmiotów jest prawidłowa, oferta do wyboru jest zgodna ze standardem. Plany studiów w zakresie poszczególnych grup przedmiotów, ich godzin i punktów ECTS nie budzą zastrzeżeń. Ogólne standardy kształcenia w zakresie metod dydaktycznych i ich doboru oraz wykorzystaniem technologii informacyjnej ze zwróceniem uwagi na potrzeby osób niepełnosprawnych są spełnione. Przedłożone sylabusy są przygotowane niezbyt starannie, ale zgodnie z wymaganiami, treści kształcenia w zakresie poszczególnych przedmiotów są zgodne ze standardami i nie dublują się. Praktyki realizowane na kierunku „biologia” spełniają wymagania im stawiane, co do celów, systemu kontroli i zaliczenia. Organizacja studiów jest prawidłowa. Udział samodzielnej kadry naukowej wśród opiekunów prac dyplomowych, zwłaszcza prac magisterskich, jest zadowalający.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewniania jakości kształcenia

System zapewnienia jakości kształcenia określa Uchwała Senatu UMCS nr XXII–12.03/09 z dnia 25 listopada 2009 roku. Zgodnie z wytycznymi tej uchwały został powołany Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia.

Wydziałowa polityka dotycząca jakości kształcenia polega na ustawicznym doskonaleniu kluczowych czynników procesu dydaktycznego – struktury programu studiów, metod i środków nauczania oraz relacji pracownik – student. Procedury dotyczące zapewnienia jakości obejmują coroczną analizę i korektę programu studiów, systematyczną rozbudowę i modernizację zaplecza technicznego służącego dydaktyce oraz przeprowadzaną po zakończeniu każdego semestru tzw. ankietyzację studentów, pozwalającą na

wieloparametryczną ocenę jakości nauczania każdego nauczyciela akademickiego w odniesieniu do każdego rodzaju zajęć, jakie prowadzi. Przegląd planów i programów studiów odbywa się co roku i wynika również z corocznego przygotowywania pakietów ECTS, obejmujących drukowany informator o programie studiów, jego wersję sieciową umieszczoną na jednym z serwerów UMCS i wersję udostępnianą w postaci cyfrowego zapisu na płycie CD. Kolejne doroczne wersje pakietu ECTS są przygotowywane przez Komisję Programową Studiów Biologicznych Wydziału BiNoZ, dyskutowane na posiedzeniach Rady Wydziału i zatwierdzane ostatecznie w drodze głosowania. Na każdym etapie prac uwzględniany jest głos i opinie studentów, i w sposób czynny (podczas prac Komisji Programowej i w głosowaniach na posiedzeniach Rady Wydziału), i bierny (przekazywany w postaci ankiet oceny nauczycieli akademickich i analizowany uważnie w pierwszej kolejności przez władze dziekańskie). Osobną grupą zmian są te, które wynikają z kolejnych zaleceń standardów nauczania, zmieniających się zasad Procesu Bolońskiego i z decyzji władz UMCS.

Opinie zwrotne od pracodawców absolwentów kierunku uzyskiwane są sporadycznie, z reguły są pozytywne, jednak z powodu małej statystycznej istotności nie są uwzględniane podczas corocznej poprawy programu studiów. Utworzone niedawno uczelniane Biuro Karier ma się zająć regularnymi badaniami sukcesów i niepowodzeń absolwentów w skali całej Uczelni, a dane dotyczące absolwentów konkretnych kierunków będą przekazywane właściwym wydziałom.

Ocena wyników kształcenia polega w pierwszej kolejności na narzędziach podstawowych, takich jak egzaminy, kolokwia i sprawdziany, w różnych formach – od różnego rodzaju testów do esejów pisanych samodzielnie na wybrany przez studenta temat, z zakresu objętego wykładem. Uzyskane przez studentów oceny są analizowane pod kątem lepszego lub gorszego opanowania kolejnych partii materiału, będących etapami realizacji programu studiów. Bieżąca ocena wiedzy studentów ma miejsce podczas konwersatoriów oraz kolokwiów wstępnych przy zajęciach laboratoryjnych. Kryteriami oceny są: znajomość materiału przekazywanego podczas wykładów, znajomość zalecanych źródeł oraz zdolność do rozwiązywania w oparciu o wykłady i źródła zadań, stawianych studentowi podczas egzaminów, kolokwiów i sprawdzianów.

Ocena kadry dydaktycznej dokonywana jest zgodnie ze Statutem UMCS okresowo, nie rzadziej niż co cztery lata. Jako narzędzie oceny stosowane są między innymi ankiety dotyczące zajęć prowadzonych przez nauczycieli akademickich oraz wyniki hospitacji zajęć. Studenci uzyskują wsparcie we wszystkich sprawach dotyczących przebiegu studiów, zarówno ze strony nauczycieli akademickich jak i pracowników dziekanatu.

Każdy rocznik ma swojego opiekuna, wyjaśniającego w razie potrzeby znaczenie programu i regulaminu studiów, w sprawach socjalnych i stypendialnych studenci uzyskują wyjaśnienia i pomoc w dziekanacie, zaś w sprawach dotyczących poszczególnych przedmiotów – u wykładowców i pracowników prowadzących ćwiczenia. Oprócz stałych godzin konsultacji pracownicy są również do dyspozycji studentów w innych terminach, wolnych od zajęć.

Głównym źródłem informacji o zadowoleniu/niezadowoleniu studentów są ankiety, gdzie jednym z punktów jest pytanie „czy chciałbyś mieć ponownie zajęcia z tym wykładowcą?”

Pozytywnym jest fakt wysokiej oceny studentów ostatniego roku studiów/absolwentów Wydziału, odbywających od kilku lat praktyki na Uniwersytecie stanowym w Idaho –

wszyscy są oceniani dobrze albo bardzo dobrze, a część z nich otrzymała propozycje odbycia w Idaho studiów doktoranckich. Dobrze są też oceniani absolwenci Wydziału pracujący w instytutach PAN.

Wszystkie informacje o Wydziale BiNoZ UMCS, oferowanych kierunkach studiów, wymogach i uprawnieniach oraz zasadach rekrutacji, przebiegu studiów i uzyskiwanych dyplomach podane są na stronach internetowych Uniwersytetu i Wydziału.

Wniosek: Wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia są właściwe.

2. Opinie prezentowane na spotkaniach

2.1. Opinie studentów

System zapewnienia jakości kształcenia określa Uchwała Senatu UMCS nr XXII–12.03/09 z dnia 25 listopada 2009 roku. Zgodnie z wytycznymi tej uchwały został powołany Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi przedstawiciel studentów. Głównym źródłem informacji o zadowoleniu (lub niezadowoleniu) studentów są ankiety. Samorząd Wydziałowy nie bierze udziału w procesie ankietyzacji, nie otrzymuje również informacji odnośnie wyników ankiet. Jak podkreślono podczas spotkania z Samorządem, jest to spowodowane brakiem zainteresowania procesem ankietyzacji z ich strony. Ankietyzacja studentów przeprowadzana jest przez pracowników Wydziału. Sugeruje się zwiększenie udziału Samorządu w procesie ankietyzacji studentów.

Studenci potwierdzili, iż na Wydziale prowadzone są ankiety mające na celu ocenę nauczycieli akademickich. Ankiety przeprowadzane są pod koniec semestru, przez prowadzących zajęcia. Studenci są zadowoleni z systemu ankiet i zauważają ich pozytywne efekty.

2.2. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich

Spotkanie odbyło się 15 marca 2010 o godz. 13.00. Prezentowane opinie dotyczyły głównie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, w tym monitoringu losów absolwentów oraz czynników stymulujących i hamujących rozwój zawodowy pracowników. Pracownicy podawali przykłady zatrudnienia absolwentów kierunku w uczelniach zagranicznych i swoich osobistych kontaktów z placówkami zagranicznymi uznającymi polskie dyplomy, w szczególności wydawane przez UMCS. Przejawem kontaktów naukowych są również przypadki wymiany pracowników kierunku „biologia” i uczelni zagranicznych. Duży procent absolwentów znajduje zatrudnienie w zawodzie nauczycielskim, absolwenci specjalności nauczycielskich UMCS są cenionymi pracownikami oświaty.

3. Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów

Nauczyciele mają osobisty dostęp do informacji na temat wybranych osób, które ukończyły kierunek i na temat ich dalszej drogi zawodowej.

Wnioski III:

Procedury zatwierdzania programów nauczania są prawidłowe, a dostęp do aktualnych i obiektywnych informacji na temat oferty kształcenia jest powszechny. Pracownicy podlegają okresowej ocenie, hospitacjom oraz ocenie ze strony studentów.

Część IV. Nauczyciele akademicki.

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej.

Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tabela nr 3. (stan na dzień 31.10.2009 r.)

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	26	13 (6)	12 (4)	1 (0)	0
Doktor habilitowany	29	25 (6)	2 (0)	2 (0)	0
Doktor	138	136 (32)	2 (1)	0 (0)	0
Pozostali	40	39 (0)	1 (0)	0 (0)	0
Razem	233	213 (44)	17 (5)	3 (0)	0

* w nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

Wnioski: W ramach Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi jest zatrudnionych 233 nauczycieli akademickich w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 26 profesorów tytularnych, 29 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 138 ze stopniem naukowym doktora oraz 40 magistrów. Dla 230 nauczycieli akademickich pracujących w jednostce (aż ok. 99%) Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy.

Wyraźny trzon ogółu kadry Uczelni stanowią osoby ze stopniem naukowym doktora (ok. 59%). Profesorowie stanowią ok. 11%, doktorzy habilitowani – ok. 13%, a osoby z tytułem zawodowym magistra – ok. 17%. Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, iż Wydział Biologii i Nauk o Ziemi jest jednostką wiążącą plany i nadzieje z rozwojem własnej, młodej kadry naukowo-dydaktycznej.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4.

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2005	16 (8)	1 (1)	1 (1)
2006	9 (4)	3 (3)	-
2007	8 (6)	4 (2)	1 (1)
2008	12 (8)	3 (1)	1 (1)
2009	4 (3)	2 (1)	-
Razem	49 (29)	13 (8)	3 (3)

Wnioski: Dostrzegalny jest regularny, lecz nieco spowalniający (oprócz roku 2008) rozwój naukowy kadry Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi. Wart odnotowania jest fakt, iż zwłaszcza w ostatnich trzech latach większość uzyskanych stopni naukowych jest udziałem osób związanych z ocenianym kierunkiem.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

- formalno-prawnych

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych.

Do minimum kadrowego, wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego (§ 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.).

Nie dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego na bieżący rok akademicki zaplanowano zajęcia dydaktyczne osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 8 ust. 3 ww. rozporządzenia).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że spełnione są warunki art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

- merytorycznych, oraz

- sformułowanie jednoznacznego wniosku dotyczącego spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego.

Osoby wliczone do minimum kadrowego wykazują w ocenianym okresie zadowalającą aktywność naukową oraz prowadzą zajęcia dydaktyczne zgodnie z dorobkiem naukowym i w odpowiednim wymiarze określonym w § 8 ust. 3 ww. rozporządzenia o szkolnictwie wyższym, tzn. przeprowadzają osobiście na danym kierunku i poziomie kształcenia, co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku pracowników samodzielnych i co najmniej 90 godzin w przypadku pracowników niesamodzielnych.

Wszystkie osoby (49) zaliczone do minimum kadrowego posiadają dorobek w zakresie kierunku studiów.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku **spełnia** wymagania § 11 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Wynosi **1:14** przy wymaganym 1:60.

4. *Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.*

Dorobek naukowy osób z minimum kadrowego pozwala na realizację i właściwe dobranie dla poszczególnych osób zajęć dydaktycznych. Obsada zajęć dydaktycznych osób wliczonych do minimum kadrowego jest prawidłowa i zgodna z dorobkiem naukowym poszczególnych nauczycieli akademickich (**załącznik 5**).

5. *Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym.*

W ogólnej opinii nauczycieli akademickich kształcenie na kierunku „biologia” odbywa się na wysokim poziomie. Sprzyja temu ścisły związek działalności naukowej z procesem dydaktycznym. Efektem tego związku jest pokaźna liczba publikacji i komunikatów z udziałem studentów (96 pozycji z lat 2004-2008), nagrody za osiągnięcia naukowe dla studentów (8 osób), udział studentów w praktykach zawodowych na Uniwersytecie Idaho. Te ostatnie zaowocowały podjęciem studiów doktoranckich w Uniwersytecie Idaho przez kilku absolwentów „biologii”. Przy akceptacji istniejącego na Uczelni systemu zapewnienia jakości kształcenia nauczyciele akademicy wyrazili życzenie, aby Władze Uczelni honorowały autonomię kształcenia charakterystycznych dla kierunku specjalności i nie kontrolowały nadmiernie programów studiów. Również oszczędnościowa polityka kadrowa sprawia, że nauczyciele akademicy przeciążani są godzinami ponadwymiarowymi, co nie sprzyja jakości kształcenia.

6. *Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich*

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Dokumenty znajdujące się w aktach są ułożone w porządku chronologicznym i ponumerowane. Teczki zawierają pełen wykaz znajdujących się w nim dokumentów. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia o odbytych badaniach lekarskich oraz aktualne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (**oprócz teczek 7 nauczycieli akademickich**).

Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia stanowiący Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 828/2008 Prezydium PKA z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie kryteriów oceny spełnienia wymagań w zakresie minimum kadrowego, na poziomie studiów I i II stopnia (z późn. zm.).

Wnioski IV:

Oceniany kierunek spełnia wymagania minimum kadrowego w stosunku do studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe dla kierunku „biologia” do liczby studentów na tym kierunku jest właściwy. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa i zgodna z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Poziom dorobku naukowego jest zróżnicowany, kilku pracowników ujętych w minimum kadrowym powinno zwiększyć aktywność naukową oraz lokować wyniki swoich badań w czasopismach o większej renomie naukowej. Działalność naukowa pracowników pozostaje w ścisłym powiązaniu z kształceniem studentów.

Nauczyciele akademicy, pomimo szeregu uwag i postulatów generalnie są zadowoleni z funkcjonowania Wydziału i pozytywnie postrzegają proces nauczania na kierunku biologia. Dokumentacji osobowa prowadzona jest zgodnie z prawem.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa.

1. *Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej.*

Na podstawie uchwały Nr 3/2005 Komitetu Badań Naukowych Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UMCS otrzymał kategorię drugą (decyzja nr 139/E-339/S/2005).

Badania naukowe jednostek biologicznych wchodzących w skład Wydziału BiNoZ prowadzone są w ramach działalności statutowej oraz badań własnych, w obrębie ośmiu głównych kierunków badawczych:

1. Komórkowe i molekularne podstawy procesów życiowych u drobnoustrojów i organizmów wyższych;
2. Struktura i funkcjonowanie organizmów oraz populacji roślinnych i zwierzęcych w różnych warunkach życiowych;
3. Flora i fauna różnych regionów Polski i świata: historia rozwoju, zasoby, przemiany, ekologia i ochrona;
4. Dydaktyka biologii, geografii, przyrody i ochrony środowiska na różnych poziomach nauczania;
5. Wykorzystanie zmodyfikowanych genetycznie drobnoustrojów i tkanek organizmów eukariotycznych w biotechnologii;
6. Metody biotechnologiczne w ochronie środowiska;
7. Biotransformacja polimerów roślinnych z udziałem grzybów i bakterii;
8. Fizykochemiczne podstawy chromatograficznego rozdzielania i analizy mieszanin.

Średnia liczba tematów realizowanych w ciągu ostatnich pięciu lat w okresie rocznym w jednostkach odpowiedzialnych za prowadzenie zajęć na kierunku „biologia” przedstawiała się w sposób następujący:

Instytut Biologii – badania statutowe (40), badania własne (30)

Instytut Mikrobiologii i Biotechnologii – badania statutowe (11), badania własne (6)

Zakład Biochemii – badania statutowe (5) – badania własne (5).

Finansowanie badań własnych w kolejnych latach miało tendencję spadkową (z 975 000 zł do 859 000 zł), przy czym około 70% finansowania dotyczyło badań związanych z ocenianym kierunkiem. Nakłady finansowe przypadające na badania statutowe stopniowo wzrastały, przy jednoczesnym wzroście wartości związanych z ocenianym kierunkiem i stanowiły od 68% do 81% całości. Wzrost nakładów Wydział zawdzięcza m. in. pozyskaniu funduszy na aparaturę naukową, które to kwoty włączane były do funduszu badań statutowych.

Ważną rolę w rozwoju naukowym kadry oraz w wymiernych efektach prac badawczych odgrywają fundusze pozyskane w ramach wysokonakładowych grantów MNiSW, międzynarodowych programów badawczych oraz badań zleconych. W latach 2006-2008 na Wydziale prowadzono 73 granty, z czego z kierunkiem „biologia” związanych było 41 grantów (56%). Finansowanie Wydziału w ramach programów międzynarodowych oraz badań zleconych jest związane tylko z naukami biologicznymi. Łączne nakłady finansowe na badania wynosiły 13 153 600 zł, z czego 9 463 200 zł (72%) przypada na nauki biologiczne. Na uwagę zasługuje fakt, że 33% uzyskanego finansowania pochodzi spoza dotacji ministerialnej, co świadczy o aktywności pracowników w pozyskiwaniu tzw. funduszy zewnętrznych.

Ważnym źródłem finansowania badań prowadzonych przez młodych pracowników naukowych są granty Prorektora UMCS ds. Badań Naukowych i Współpracy Międzynarodowej, pochodzące ze środków wyodrębnionych z dotacji MNiSW na badania własne, a także z wypracowanych środków własnych Uniwersytetu. Maksymalna kwota grantu indywidualnego wynosi 10 tys. zł i przyznawana jest młodemu pracownikom naukowym w okresie trzech lat od uzyskania stopnia naukowego doktora lub doktora habilitowanego. Kwota grantu zespołowego wynosi 20 tys. zł, a w skład zespołu mogą wchodzić pracownicy różnych jednostek. System wspomagania kadry obejmuje też stypendia profesorskie i nagrody Rektora UMCS za wyróżniające osiągnięcia naukowe. Młodzi pracownicy naukowcy są wysyłani na stypendia i staże krajowe oraz zagraniczne. Wyjazdy te są częściowo finansowane ze środków przeznaczonych na badania statutowe.

Podstawowym miernikiem aktywności naukowej zespołów badawczych są przede wszystkim publikacje naukowe. W ocenianym okresie opublikowano łącznie 993 prace naukowe, z czego 588 (59%) przypada na jednostki związane z kierunkiem „biologia”. Szczególnie cenne są prace naukowe najwyższej punktowane, publikowane w czasopiśmie wyróżnionych w Journal Citation Report – spośród 252 takich prac opublikowanych przez pracowników Wydziału, na jednostki reprezentujące nauki biologiczne przypada ich 225, czyli 89% całości. Znaczną większość (66%) stanowią także prace w czasopiśmie specjalistycznych o zasięgu co najmniej krajowym, publikowane najczęściej w języku angielskim. W grupie opracowań monograficznych tylko 25% przypada na nauki biologiczne, jednak są to liczące się na świecie, publikowane w językach kongresowych monografie taksonomiczne oraz rozdziały w zagranicznych opracowaniach książkowych w znanych wydawnictwach światowych, np. Springer-Verlag, Wolters Cluwer, Science Publisher USA.

Pracownicy jednostek o charakterze biologicznym Wydziału w ciągu ostatnich pięciu lat złożyli 6 wniosków patentowych, w tym 2 zagraniczne (Szwecja, Francja). Uzyskano 2 patenty.

2. *Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych (z części studenckiej).*

Działalność kół naukowych finansowana jest ze środków Dziekana oraz z grantów uzyskiwanych ze środków Rektora i Parlamentu Studentów UMCS. Przedstawiciele kół naukowych zauważyli, że uzyskanie dofinansowania wymaga spełnienia zbyt wielu formalności. Pomimo trudności finansowych, z którymi borykają się wszystkie koła wizytowanego kierunku, działają one bardzo prężnie i podejmują szereg inicjatyw, również o zasięgu krajowym. Koła działające na Wydziale współpracują z kołami naukowymi innych uczelni wyższych w kraju, tworząc Porozumienie Kół Naukowych Między Uczelniami.

Załącznik Nr 6 – Działalność naukowa jednostki.

Załącznik Nr 6.1. – Kadra mająca szczególne uznanie krajowe i międzynarodowe

Załącznik Nr 6.2. – Najważniejsze [udokumentowane] osiągnięcia jednostki oraz nagrody za wyniki w pracy naukowej

Załącznik Nr 6.3. – Związek działalności naukowo-badawczej z procesem dydaktycznym – publikacje z udziałem studentów.

3. *Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej.*

Wszystkie zespoły odpowiedzialne za prowadzenie zajęć na kierunku „biologia” utrzymują niezwykle ożywioną współpracę międzynarodową. Efektem są liczne wspólne publikacje, w tym w czasopiśmie o wysokim Impact Factor, możliwość odbywania staży naukowych w wiodących ośrodkach naukowych, a także wspólne projekty badawcze.

Również wymiana studentów i kadry naukowej rozwija się dynamicznie. W latach 2006-2008 15 studentów „biologii” i „biotechnologii” uczestniczyło w 3-miesięcznych praktykach naukowych na Uniwersytecie Idaho (USA) w ramach „Young Visiting Scholars Internship Program for UMCS students”. Praktyki te zaowocowały m.in. tym, że po ukończeniu studiów w kraju kilku absolwentów podjęło studia doktoranckie w Uniwersytecie Idaho. Nauczyciele akademicki, w liczbie 9 osób, wyjeżdżali na dłuższe lub krótsze staże szkoleniowe do takich ośrodków naukowych jak Europejskie Laboratorium Biologii Molekularnej w Hamburgu i Heidelbergu, Uniwersytety w Idaho, Chartumie, Wageningen, Lund i Würzburgu oraz Centrum Badawcze w Borstel. Wymiana studentów i pracowników jest wspierana przez działalność powoływanego przez dziekana Wydziałowego Koordynatora ds. Wymiany Międzynarodowej.

Załącznik Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Wnioski V:

Nauczyciele akademicki związani z kierunkiem „biologia” wykazują bardzo dużą aktywność naukową, pozostającą w ścisłym powiązaniu z kształceniem studentów. Prowadzone badania wykazują szeroki zakres tematyczny. Pracowników Wydziału charakteryzuje duża aktywność w zdobywaniu funduszy na badania naukowe. Współpraca międzynarodowa oraz wymiana studentów i kadry naukowo-dydaktycznej jest niezwykle ożywiona.

Część VI. Baza dydaktyczna.

1. *Ocena dostosowania bazy dydaktycznej, w tym sal wykładowych, pracowni i laboratoriów oraz ich wyposażenia, dostępu do komputerów i Internetu, zasobów bibliotecznych do potrzeb naukowych i dydaktycznych ocenianego kierunku, a także dostosowania bazy do potrzeb osób niepełnosprawnych.*

Obiekty dydaktyczne i badawcze Wydziału BiNoZ mieszczą się głównie w gmachach *Collegium Biologicum* i *Collegium Geographicum*. Wydział dysponuje sześcioma salami wykładowymi, które mieszczą od 45 do 100 osób. Sale wyposażone są w urządzenia multimedialne. Ćwiczenia laboratoryjne odbywają się zgodnie ze swoją specyfiką w 23 salach ćwiczeniowych oraz w pracowniach poszczególnych Zakładów i Instytutów. Sale ćwiczeniowe i laboratoria wyposażone są w podstawowy sprzęt niezbędny do realizacji programu dydaktycznego. W większości sal seminaryjnych i audytoryjnych znajdują się niezależne stanowiska komputerowe z aktualnym licencjonowanym oprogramowaniem. W Wydziałowej Pracowni Komputerowej znajduje się 18 stanowisk z komputerami podłączonymi do Internetu. Instytuty i Zakład Biochemii dysponują bogatym zestawem aparatury badawczej, w skład którego wchodzi: bioreaktor do hodowli komórek, komory laminarne do prac z materiałem zakaźnym, chromatografy gazowe i cieczowe, liofilizatory, termocyklery do amplifikacji DNA, spektrofotometry, detektor masowy, automatyczny system do chromatografii z wyposażeniem, luminometr, fluorymetr, mikroskopy: świetlne i stereoskopowe. Od 2001 roku funkcjonuje Pracownia Mikroskopii elektronowej, będąca do dyspozycji pracowników naukowych oraz studentów wszystkich jednostek organizacyjnych kierunku. Wydział może się pochwalić bogatymi zbiorami flory i fauny. Pracownia Muzeum Zoologiczne posiada ponad 2000 okazów bezkręgowców, kręgowców niższych, ptaków i ssaków. Na szczególną uwagę zasługuje zbiór motyli liczący 12 144 okazów. Zielnik Instytutu Biologii zawiera jedną z pięciu największych w Polsce kolekcji. Liczbę arkuszy zielnikowych ocenia się na 400 tysięcy.

Do systemu biblioteczno-informacyjnego wchodzi Biblioteka Główna oraz biblioteki specjalistyczne. Biblioteka Główna dysponuje 360 miejscami w czytelnich, 53 stanowiskami komputerowymi oraz 1 155 643 jednostkami bibliotecznymi. Od 2008 roku tworzona jest Biblioteka Cyfrowa UMCS dysponująca aktualnie 1385 pozycjami. Na Wydziale jedną z dwóch funkcjonujących bibliotek jest Biblioteka Nauk Biologicznych. Jej zasoby obejmują 22 106 woluminów i 17 522 woluminów czasopism. W czytelni biblioteki znajdują się 24 miejsca i cztery stanowiska komputerowe. Do bazy zaliczają się również Ogród Botaniczny UMCS. Do minusów istniejącej bazy naukowo-dydaktycznej można zaliczyć wieloletnie zaniedbania remontowe w najstarszej części budynku BiNoZ, brak nowoczesnych hal wegetacyjnych, szklarni i zwierzetarni. Utrudnieniem jest również brak większej niż na 100 osób sali wykładowej. Ponadto wyposażenie w pomoce dydaktyczne laboratoriów i sal komputerowych nie zawsze jest najnowocześniejsze. Nowe obiekty lub obiekty po remoncie dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych (windy, podjazdy), starsze obiekty są pod tym względem zaniedbane.

2. *Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia.*

Studenci potwierdzili, że mają dostęp do szerokiej gamy zajęć sportowych w ramach wychowania fizycznego i wyrazili zadowolenie z działalności Studium Wychowania Fizycznego i Sportu.

Studenci nie są zadowoleni z warunków panujących w akademikach. Zwrócili uwagę, że ceny akademików są porównywalne z cenami wynajmu mieszkań na wolnym rynku, a w niektórych przypadkach te ostatnie są nawet niższe, dlatego zdecydowana większość postanowiła zamieszkać na stancjach. Taki stan rzeczy nie jest jednak spowodowany wygórowanymi cenami za miejsce w akademiku, ale bardzo niskimi cenami mieszkań przeznaczonych do wynajęcia.

Gmach Wydziału nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zdecydowana większość drzwi jest bardzo wąska, również toalety nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Z uwagi na warunki pracy laboratoryjnej i konieczność odbywania ćwiczeń terenowych na studiach biologicznych, już na poziomie rekrutacji kandydaci obowiązani są przedstawić zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do podjęcia studiów na tym kierunku.

Wnioski VI:

Wydział BiNoZ UMCS posiada dobre warunki do prowadzenia zajęć audytoryjnych, ćwiczeniowych i laboratoryjnych. Liczba sal wydaje się być wystarczająca, ale wyraźnie zaznacza się brak sali na więcej niż 100 studentów. Unowocześnienia wymaga również wyposażenie obiektów typowo dydaktycznych (laboratoria, pracownie komputerowe, sieć WiFi) oraz dostosowanie niektórych budynków do potrzeb niepełnosprawnych. Ważnym elementem bazy dydaktycznej są dobrze wyposażone biblioteki, przyrodnicze zbiory naukowe i dydaktyczne, Ogród Botaniczny oraz nowoczesna aparatura badawcza. Całość bazy gwarantuje realizację umiejętności zakładanych w sylwetce absolwenta kierunku „biologia” na UMCS.

Część VII. Sprawy studenckie.

1. *Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni*

Ogół studentów w Uniwersytecie tworzy Samorząd Studentów UMCS. Jego reprezentacją jest Parlament Studentów UMCS oraz Zarząd Uczelniany SS UMCS jako organ wykonawczy. Na każdym wydziale działają Samorządy Wydziałowe. Podstawowym zadaniem Samorządu Studentów UMCS jest obrona praw studenckich wynikających z Ustawy i Statutu UMCS oraz regulaminu studiów.

Uczelnia przestrzega zapisów Ustawy w zakresie reprezentacji studentów i doktorantów w Senacie. Wśród 48 członków Senatu jest 9 studentów i 1 doktorant, co stanowi 20,8% składu Senatu.

Samorząd Wydziałowy dysponuje pokojem wyposażonym w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu. Podczas spotkania wyrażono zadowolenie ze współpracy z Władzami Wydziału. Działalność Samorządu opiera się na budżecie zadaniowym

składającym się ze środków otrzymywanych od Samorządu Uczelnianego, Akademickiego Centrum Kultury UMCS oraz z tzw. Grantów Rektora. Studenci mają swoich przedstawicieli w Komisji Socjalnej i Dydaktycznej. Samorząd Wydziałowy organizuje szereg imprez skierowanych do studentów, na przykład Dni Przyrodnika czy SPAM (przegląd zespołów alternatywnych), angażuje się również we wszelkie inicjatywy ogólnouczelniane.

Wydział nie przestrzega zapisów Ustawy w zakresie reprezentacji studentów i doktorantów w Radzie Wydziału na poziomie 20% składu. Wśród 85 członków Rady Wydziału jest 15 studentów, co stanowi 17,6% składu Rady Wydziału.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki

Decyzje administracyjne w zakresie przyznawania pomocy materialnej wydawane w Uczelni są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

Studenci nie są zadowoleni z systemu stypendiów za wyniki w nauce, który funkcjonuje na Wydziale, ponieważ decyzja o przyznaniu stypendium zależna jest nie tylko od średniej ocen, ale również od liczby egzaminów, które zdawał student.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym

Spotkanie ze studentami kierunku „biologia” prowadzonym na Wydziale Biologii i Nauk Ziemi odbyło się dnia 15 marca 2010 roku w auli Wydziału. W spotkaniu wzięło udział około 20 osób, reprezentujących wszystkie lata studiów.

Studenci wyrazili niezadowolenie z powodu braku możliwości wyboru języka obcego. Wszyscy zobligowani są do nauki języka angielskiego.

Studenci kierunku „biologia” nie mają możliwości uczestniczenia w wymianie zagranicznej w ramach programu „Erasmus”, ponieważ Uczelnia nie dysponuje ofertami przeznaczonymi dla ich kierunku. Istnieje natomiast możliwość skorzystania z systemu praktyk zagranicznych.

Studenci studiów II stopnia wyrazili niezadowolenie z systemu wyboru specjalności. W ofercie Wydziału znajdują się cztery specjalności, natomiast minimalna liczba studentów niezbędna do utworzenia każdej z nich to 20 osób. Na roku jest około 60 osób, mogą powstać więc maksymalnie trzy specjalności. Studenci podczas spotkania zasugerowali, aby zmniejszyć liczbę osób, wymaganą do uruchomienia specjalności.

Wyrażono również niezadowolenie z faktu, że przedmiot biochemia kliniczna wykładany jest dopiero na 10, dyplomowym, semestrze.

Wnioski VII:

Kierunek spełnia kryteria dotyczące oceny spraw studenckich, w tym w zakresie funkcjonowania systemu pomocy materialnej. W tej kwestii, zarówno obowiązujący regulamin jak i funkcjonowanie komisji stypendialnych jest zgodne z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym.

Podobnie w zakresie treści umów pomiędzy studentem a Uczelnią oraz opłat dodatkowych nie stwierdzono uchybień. Umowa nie zawiera klauzul niedozwolonych przez UOKiK, a regulamin opłat dodatkowych jest zgodny z przepisami ustawy.

Uczelnia nie spełnia wymagań ustawowych w zakresie przedstawicielstwa studentów w organach kolegialnych. W Senacie jest 9 studentów i 1 doktorant, co stanowi 20,8% składu Senatu, jednakże przy wymaganych nie mniej niż 20% w Radzie Wydziału zasiada 15 studentów, co stanowi tylko 17,6% składu Rady Wydziału. Poprawy wymaga również wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, z uwagi na brak udziału przedstawicieli studentów w procesie ankietyzacji.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów.

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, księgi dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart okresowych osiągnięć studenta i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa.

Album studenta i księga dyplomów są prowadzone w formie elektronicznej, centralnie dla całej Uczelni i zawierają wszystkie wpisy zgodnie z § 9 oraz § 11 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634, z późn. zm.).

Protokoły zaliczenia przedmiotu są prowadzone zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Analiza losowo wybranych **teczek studentów**: nowo przyjętych, powtarzających rok, powtarzających przedmiot z wpisem warunkowym, przebywających na urlopie, skreślonych z listy studentów oraz reaktywowanych wykazała, iż są one prowadzone poprawnie i zawierają wymagane dokumenty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. **Stwierdzono, że spośród decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studenckich większość nie wyczerpuje wymaganej przepisami formy.**

Oglądowi poddano losowo wybrane **indeksy i karty okresowych osiągnięć studenta**. Nie stwierdzono w nich uchybień.

W wybranych losowo **teczkach absolwentów** znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Analiza **dyplomów i suplementów** wykazała, że sporządza się je poprawnie, w wymaganym przepisami terminie trzydziestu dni od dnia złożenia egzaminu dyplomowego. **Protokoły egzaminu dyplomowego nie spełniają wymagań § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.** Nie stwierdzono uchybień w pozostałej dokumentacji związanej z procesem dyplomowania.

Wnioski VIII:

Analiza dokumentacji toku studiów pozwoliła na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona w sposób nie do końca prawidłowy. Dostrzeżone niedociągnięcia, odnoszące się głównie do decyzji podjętych w indywidualnych sprawach studentów, wpływają niekorzystnie na ogólną pozytywną ocenę tego aspektu działalności Uczelni.

Część IX. Podsumowanie.*1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia.***Tabela nr 5.**

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta		X			
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania			X		
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna		X			
Cz. II	Efekty kształcenia		X			
Cz. V	Badania naukowe		X			
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			X		
Cz. VI	Baza dydaktyczna			X		
Cz. I, VII	Sprawy studenckie			X		
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki			X		
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem		X			
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia		X			

W odpowiedzi na raport Zespołu Wizytującego PKA, Prorektor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Prodziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi skierowali pismo do Sekretarza PKA (datowane na 07.07.2010), zawierające wyjaśnienia odnośnie uwag dotyczących jakości kształcenia na kierunku „biologia” prowadzonym przez Wydział BiNoZ UMCS.

Uczelnia ustosunkowała się w niniejszym piśmie do kwestii:

- aktualnego składu Rady Wydziału,
- struktury administracyjnej Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi,
- formy prowadzenia zajęć z „Bezpieczeństwa i higieny pracy”,

- zatwierdzenia pełnego programu studiów nauczycielskich II stopnia,
- łączenia planów studiów,
- czasu dostępności Dziekanatu dla studentów,
- uzupełnienia sylabusów,
- zwiększenia udziału Samorządu w procesie ankietyzacji studentów,
- aktywności naukowej nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego,
- niedostatków bazy dydaktycznej,
- systemu stypendiów studenckich,
- nauczania języków obcych,
- wymiany zagranicznej w ramach programu ERASMUS,
- decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studenckich,
- formy protokołów egzaminów dyplomowych.

Wszystkie, wymienione powyżej, aspekty oceny jakości kształcenia na kierunku „biologia” Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, zostały rozpatrzone w trybie pilnym przez Władze Wydziału oraz podjęto stosowne działania naprawcze. Zespół PKA podtrzymał ocenę spełniania wymagań w zakresie standardów kształcenia na ocenianym kierunku wyrażoną w tabeli nr 5.

Raport sporządził

Prof. dr hab. Grzegorz Gabryś